Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CII. No. 153. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 12, 1995. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 12-го СЕРПНЯ 1995 р. Ч. 153. РІК CII.

ПРИВАТИЗАЦІЯ ЗРОСТАЄ

Київ (УНІАР). — „Темпи малої і великої приватизації поступово нарощуються, — констатував 10-го серпня під час засідання пресклюбу „Ринкові реформи в Україні" асистент Президента з питань промисловости Володимир Рижов, — але у її перебігу виявилися деякі особливості, які не було можливо передбачити при випрацюванні закону про приватизацію".

Насамперед, це спроби деяких закордонних компаній перебрати на себе функції стратегічних інвесторів при приватизації, у першу чергу, феросліцієвих, металюргійних, хемічних підприємств. За словами В. Рижова, дуже багато української власности прагне перебрати на себе РАО „Газпром". На прохання кореспондента УНІАР прокоментувати цю ситуацію, асистент Президента між іншим сказав: „На структуровизначальних підприємствах розміщення акцій, як розпорядився Президент, відбуватиметься тільки за погодженням з Кабінетом Міністрів, а КМ, якщо розглядається будь-який важливий об'єкт, погоджуватиме це питання з Президентом".

Не обійшли увагою журналісти і створення фінансово-промислових груп (ФПГ), прихильником яких є В. Рижов. „Говорячи про ФПГ, я насамперед маю на увазі саме Україну — а не Україну і Росію, — підкреслив він. — ФПГ, яка створюється відразу під когось чи з кимось — це ознака слабкости і невміння керувати у себе в державі". Приклад такої української ФПГ — маріюпільський завод Ілліча. До складу цієї групи увійдуть шахти, коксохемічні і гідрозбагачувальні підприємства, маріюпільський порт, транспорт тощо. За створенням цієї ФПГ слідкує особисто Президент України.

Приклонниця абортів змінила думку

Даллас, Тек. — Тут у четвер, 10-го серпня, Норма МекКорві, боротьба якої за права жінок на аборти довела у 1973 році до важливого рішення Верховного суду ЗСА у відомій справі Ро проти Вейд, заявила, що відрікається своєї попередньої думки і переходить на сторону тих, які впродовж років намагаються припинити убивство плоду. Своє повідомлення Н. МекКорві, яка у згаданому судовому процесі була знана як Джейн Ро, передала на хвилях одної із місцевих радіостанцій.

Як виявилося, до такого її рішення причинилося прийняте нею минулого вівтірка, 8-го серпня, хрищення з рук голови крайової організації проти абортів „Дія рятунку" пастора Філліпа Бенгема. Досі вона працювала у генекологічній клініці „Вибір для жінок" яку провадили прихильники прав на аборти.

Згідно з її співпрацівниками, Н. МекКорві сказала їм, що вона знайшла Бога, тому тепер буде працювати для „Дії рятунку". Адвокат Сара Веддінґтон, яка була тією, що довела справу Ро проти Вейд до Верховного суду та його рішення, у телефонічному інтерв'ю з Остін, Тек., де вона є професором в місцевому університеті ,сказала, що це для неї було потрясаючим, зокрема тепер, коли так наполегливо треба працювати, щоб найти прихильників для підтримки прав абортів.

НА ПЕРЕГОВОРАХ У ҐРОЗНОМУ ДІЙШЛО ДО НЕЗГОД

Ґрозний, Чечня. — Представники міністерства оборони Російської Федерації сказали в розмові з журналістами, що підписана нещодавно угода в рамках військових питань „не стала визначальною для командирів чеченських формацій, вони не поспішають складати зброю і навмисне затягають обмін військовополоненими".

Згідно зі заявою російських військових, в ці дні відбувається „активне перегрупування чеченських бойових груп, значні їхні сили концентруються у Ґрозному і його передмістях, а також у всіх населених пунктах, що мають стратегічне значення".

Тим часом російська делегація на мирних переговорах у чеченській столиці вимагає від чеченської сторони „у максимально стислий час" з'ясувати місце знаходження 54 російських вояків, котрі пропали безвісти. Начальник головного штабу чеченського збройного опору Аслян Масхадов передав росіянам список вісьмох російських полонених. Одного з них відразу звільнили, а решту чеченці пропонують обміняти за чеченців, які перебувають у російському полоні.

Командуючий російськими військами в Чечні генерал Анатолій Романов відмовляється обмінювати семеро росіян за сотні чеченців. На думку А. Масхадова, російська сторона веде нечесну гру, оскільки існує домовлення про обмін „всіх на всіх". Щодо пропалих безвісти росіян, то на їхні розшуки потрібен довгий час, може навіть не тижні і не місяці, а роки.

(Закінчення на стор. 4)

СВІТЛИНИ ВКАЗУЮТЬ НА МАСОВІ ВБИВСТВА У БОСНІЇ

Вашінгтон. — У середу, 9-го серпня, американські урядові чинники повідомили, що мають світлини, зроблені шпигунськими сателітами та з літаків типу Ю-2, які правдоподібно зображують могилу масових вбивств поблизу Сребрениці. Ці світлини можуть підтвердити вістки і розповіді уцілілих про кілька тисяч мусульманських мужчин і юнаків, на яких боснійські серби провели облаву після зайняття Сребрениці минулого місяця.

Офіційні чинники ЗСА твердять, що згадані світлини разом зі зізнаннями втікачів є дуже добрими побічними доказами, що боснійські серби вбили принаймнше кілька сотень мужчин і юнаків рекрутського віку, в рамках їхньої кампанії етнічної чистки. Дейвид Джансон, речник Державного департаменту підкреслив наявність доказів про звірства боснійських сербів супроти мусульманських мужчин і юнаків, яким не дозволили вийти зі Сребрениці. Ці докази є настільки реальними, що делегат ЗСА до Організації Об'єднаних Націй Меделейн Олбрайт має в пляні цими днями представити їх Раді безпеки ООН.

На світлинах, зображено тисячі зігнаних поблизу спортового стадіону в околиці Сребрениці тисячі мусульманських мужчин і юнаків. Кілька днів пізніше на цьому самому місці зроблені світлини вказують на свіжо перекопану землю, що покривається з подібними світлинами могил масових вбивств. А за підрахунками Міжнародного червоного хреста понад 6,000 осіб бракує після зайняття боснійськими сербами Сребрениці.

Підписано угоду між профспілками і Кабінетом Міністрів

Київ (Р.Р.). — У п'ятницю, 4-го серпня, між Кабінетом Міністрів України та профспілковими об'єднаннями підписано тарифну угоду, про яку йшли переговори ще від 10-го листопада 1994 року.

Угодою передбачено внести зміни до існуючого закону для врегулювання часткового безробіття та соціяльного захисту частково безробітних. Програма працевлаштування має бути розрахована на 3 — 5 років й охоплювати ринок праці та оплату праці, яка має поступово наближатися до мінімальних гарантій забезпечення.

Включено також пункти про сплачення боргів із заробітньої платні, порядок розв'язання колективних проблем чи конфліктів тощо.

Прем'єр-міністер України Євген Марчук зазначив, що підписана ним угода підтверджує „вміння розв'язувати конфлікти і суперечності шляхом компромісу". За його словами, переговори були напружені і в майбутньому ще можуть виникати якісь проблеми та розбіжності, але при бажанні їх можна полагодити. В цьогорічній угоді не зафіксовано ніяких розбіжностей, а минулого року їх було 10. Це свідчить про наявність справжнього соціяльного партнерства між Урядом і профспілками.

ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ В КРИМУ СТАБІЛІЗУЄТЬСЯ

Симферопіль(УНІАР). — „Політична ситуація у Криму надалі буде стабільною", — зазначив у інтерв'ю з кореспондентом УНІАР голова постійної комісії з економічної і бюджетно-фінансової політики Верховної Ради Республіки Крим Василь Шпилькін.

За його словами, вже у вересні після парляментарних вакацій, ВР приступить до вирішення питань реформування економіки: „Немає іншого виходу із ситуації, що склалася на півострові. Наповнення кримського бюджету не може йти, коли виробництво зупиняється".

В. Шпилькін не відкидає можливости, що проросійсько налаштовані фракції, насамперед „Росія" та Республіканська Партія Криму намагатимуться втягнути депутатський корпус у політичну баталію, зокрема, щодо проблеми поділу Чорноморської фльоти.

ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ

Київ (УНІАР). — За даними Управління земельного фонду Державного комітету для земельних ресурсів на 1-го липня цього року у державній власності знаходилося 84.8 відсотків всієї землі, а в січні її було понад 90 відсотків. У колективній власності перебуває понад 12 відсотків, у приватній — біля 3 відсотків.

„Це свідчить, — роблять висновок фахівці управління, — що указ Президента України про невідкладні заходи щодо приспішення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва втілюється у життя".

УРП стурбована долею банків

Львів (Р.Р.) — Тут у вівторок, 8-го серпня, львівська організація Української Республіканської Партії оприлюднила заяву, автори якої вважають неправильними дії Національного Банку України.

„Банкова система України опинилася перед загрозою знищення в наслідок цілеспрямованих дій НБУ", — сказано в заяві. Республіканці зазначують, що в липні НБУ дозволив „підключення чужоземних банків-нерезидентів до української електронічної міжбанківської системи розрахунків". Зголосилися уже кілька найбільших російських банків, які хочуть відкрити рахунки. Водночас українським банкам заборонено відкривати подібні рахунки в Росії.

„Виходячи з того, що державне керівництво чинить дії, спрямовані на підвалин незалежности — національної економіки, львівські республіканці вважають, що на її захист мають стати політичні партії та громадяни України", — сказано в заяві УРП, яка закликає не допускати чужі банки на український фінансовий ринок без належних обмежень.

Завершуються жнива в Україні

Київ (Р.Р.). — Тут газети багато уваги приділяють жнивам. Поперше тому, що на газових станціях не стало бензини — відповідають, що все відправлено на збір урожаю. Подруге, урожаєм цікавляться тепер усі, оскільки розуміють, що це — основна „валюта".

Найменший урожай видався на Тернопільщині — 25 центнерів з гектара. Інші області збирають 35, 40 і навіть 60 центнерів з гектара. Тобто, урожай вдався дуже добрий. Однак колгоспи не поспішають здавати зерно державі. Держава уклала договір на постачання зерна, згідно з яким зобов'язалася виплатити усім господарствам аванс в розмірі 25 відсотків ще в першому кварталі цього року. Однак, авансу ніхто не отримав. У договорі сказано, що в разі невиконання платежів у зазначені терміни, господарства мають право розірвати договір.

За контрактом держава обіцяла 73 доляри за тонну збіжжя, а на біржі зараз ціни піднялися до 85-95 дол. за тонну. Отож ті, що відмовилися від контрактів, опинилися у вигіднішому становищі. У Росії, країнах Балтії та інших країнах колишнього СССР урожай набагато менший і вони поспішають закупити зерно в Україні. Росія готова платити вдвічі дорожче. Отож на 1-го серпня в державні елеватори надійшло лише 18 відсотків необхідного зерна. Тоді й з'явилася вказівка, очевидно від Уряду, щоб з господарствами розплатитися бензиною. Це відразу активізувало здачу збіжжя. Проте з огляду на недорід в сусідніх державах, дехто прогнозує підвищення цін на хліб.

Демократи звернулися до Л. Кучми

Київ (Р.Р.) — У понеділок, 7-го серпня, Демократична Партія України оприлюднила заяву до Президента України Леоніда Кучми. В документі висловлено стурбовання з приводу того, що органи влади й окремі урядові маніпулюють податковим механізмом, приватизаційними процесами, кредитно-фінансовою політикою в Україні.

Автори звернення кажуть, що фіскальний характер податкової політики зруйнував виробництво і спричинив зріст тіньової економіки з її невід'ємними супутниками — корупцією та організованою злочинністю. Першочерговим завданням, на думку демократів, має стати утвердження податкових законів, яке буде сприятливим і для виробників, і для інвесторів. А для цього необхідно створити дорадчий орган, здатний прогнозувати наслідки дій для влади і розробляти стратегію розвитку держави.

ВІДЗНАЧЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ УКРАЇНИ В СИРАКЮЗАХ

(М. П.) — У четвер, 24-го серпня ц. р., о год. 10-ій вранці відбудеться вивішення прапора на міській ратуші, підписання проклямацій посадником міста Роєм, Бернарді та головою повіту Онондага Ніколасом Піро. У неділю, 27-го серпня, о год. 10-ій вранці відправляться Служби Божі в обох українських церквах в наміренні українського народу, а після відправ — святочні сходини в залі Українського Народного Дому.

КОНЦЕРТИ М. КРУШЕЛЬНИЦЬКОЇ ТА Л. ШУТКО НЕ ВІДБУДУТЬСЯ

Гантер (Г.К.) — Як повідомляє Центр Української Культури, заплановані концерти піяністки Марії Крушельницької та скрипальки Лідії Шутко, які мали відбутися 19-го серпня в Гантері, Н. Й., а згодом і в інших містах, не відбудуться із незалежних від мистців причин.

У суботу, 19-го серпня, тут відбудеться вечір вокально-інструментальної музики. Учасники: Галина Вільха (сопрано), Олег Чмир (баритон) та Володимир Винницький (фортепіяно). Початок о год. 8-ій вечора.

СКУЛЬПТУРИ АРХИПЕНКА НА ВИСТАВЦІ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Тут в галерії Вайнтрауб, 601 П'ята аве. і 48-ма вул. в Мангеттені, проходить виставка сучасної скульптури. В її експозиції — твори Архипенка, Арпа, Ботеро, Деґа, Джакометті, Матісса, Мура й Колдера.

В Україні

Стріляли в репортера

Київ (Р. Р.). — Тут у середу, 9-го серпня, „Рабочая Газета Украйны" повідомила про випадок, який стався в Одесі. Репортер газети „Вечірня Одеса" Сергій Лебедев в 11-ій годині ранку вийшов з редакції, щоб їхати на завдання. Коли він очікував авто, під'їхав мотицикл з двома особами і один з них витяг пістолю та тричі вистрелив у журналіста. Одна куля роздробила Лебедеву коліно, друга пробила течку і деформувала диктофон, а третя пролетіла мимо.

Рік тому на цьому ж місті стався напад на редактора „Вечірньої Одеси". Теперішній редактор Людмила Гінфріх розповіла, що С. Лебедєв останнім часом друкував гострі критичні репортажі й готував черговий викриваючий матеріял. Можливо хтось із ображених вирішив так порахуватися з журналістом, сказала Л. Гінфріх.

Київ охоронятимуть жінки

Київ (Р. Р.) — Тут у суботу, 5-го серпня, на засіданні колегії Міністерства Внутрішніх Справ України міністер Юрій Кравченко запропонував створити підрозділ міліції при Міській Управі, який на 30-40 відсотків складався б з жінок. Такий підрозіл, на його думку, має використовуватися в таких ситуаціях, яка виникла 18-го липня під час похорону Патріярха Володимира.

Голова Комісії Верховної Ради з питань боротьби зі злочинністю та корупцією Григорій Омельченко сказав, що під час похорону Патріярха Володимира „міліція стала буфером між політиками". Він запропонував міліціянтам не втручатися ні в які політичні баталії.

Побили й авто вкрали

Рівне (Р. Р.). — Тут біля села Зелений Гай Рівненської области зупинився мікроавтобус „Форд", господар якого вирішив перепочити.

На нього напали чотири молодики і почали бити. Заки дружина добігла до Дубнівського районного відділу міліції та покликала допомогу, чоловіка побили, а авто вкрали.

Щоправда, двох напасників невдовзі знайшли. Це були робітники приватних підприємств зі Львова — Мартинюк та Худяк.

Другий зухвалий злочин на Рівненщині вчинено в селі Новосілки Млинківського району. В будинок місцевого фармера зайшли двоє невідомих, погрожуючи зброєю, відібрали золоті прикраси та одяг. Фармера і його дружину посадили в його ж авто разом з двома малими дітьми, поїхали до села Сатиїв, вдерлися до будинку головного бухгальтера колгоспу „Зоря". Щоб залякати її, вистрелили вгору, відібрали вироби із золота, три мисливські рушниці та службове авто. За селом Іванне витягли награбоване, залишили заклядників і вкрадені авта й зникли.

Критикують методи проведення реформ

КИЇВ. — Пресова служба Федерації Профспілок України повідомила, що Рада представників Об'єднаних профспілок працівників текстильної та легкої промисловости країн СНД відбула засідання. Методи проведення економічних реформ охарактеризовано як економічний геноцид. Ці методи поставили на межу фізичного виживання всіх, хто живе на трудові доходи. Особливо неврегламентоване ввезення до країн СНД товарів легкої промисловости, що стимулює створення нових робочих місць у чужих країнах і водночас позбавляє праці своїх громадян. У зв'язку з цим профспілки вимагають поглиблення інтеграції економік країн СНД, гарантованих взаємоплатежів, захисту товаровиробника шляхом митного полегшення та валютного врегулювання.

У СВІТІ

БОЙОВИКИ АФГАНСЬКОГО ісламського руху „Талібан" затримали на летовищі міста Кандагар російський транспортовий літак, який привіз в Афганістан понад 30 тонн вогнепальної зброї, ракети класи „земля—повітря" та інше військове спорядження. Покищо невідомо, для якої збройної групи в Афганістані призначався цей вантаж, однак є очевидним, що росіяни не мають наміру залишити цю країну у спокої. Міністер закордонних справ Пакистану Асіф Ахмед Алі, повернувшись з Афганістану, сказав у розмові з журналістами, що був свідком захоплення російського літака зі зброєю. Міністерство закордонних справ Росії звернулося до уряду Афганістану з проханням звільнити залогу затриманого літака.

МОСКОВСЬКА ГАЗЕТА „Аргументи і Факти" в останньому числі пише:„ Російське суспільство вже вступило в передвиборчу кампанію й очікується дуже багатий врожай на обіцянки, лозунги, підкупи і фальсифікації. Стрімко збільшується політична вага генерала Александра Лєбєдя. У більшості регіонів Росії Лєбєдь, як засвідчили опитування, ввійшов у трійку найпопулярніших політиків. Пояснюється цей феномен просто: погляди, біографія і навіть зовнішність Лєбєдя тепер асоціюються у суспільній свідомості з образом чесного і сильного патріота, здатного зупинити розвал держави і злочинність. Політичний блок, до якого приєднається Лєбєдь, може сміло розраховувати на 5-10 відсотків додаткових голосів на виборах".

РОСІЙСЬКЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ агентство ІТАР-ТАСС повідомило, нібито армія Сербії має намір виступити на захист східніх областей Сербської Країни у випадку нападу на них Хорватії. Зустріч військових відбулася у місті Вуковар. Його посадник Славко Докмановіч запевнив журналістів: „Югославія дала до зрозуміння, що від сьогоднішнього дня кожна куля чи граната, випущена проти країнських сербів, буде вважатися вистріленою у Белград". Однак рішення про захист Сербської Країни має бути прийняте на найвищому політичному рівні. Покищо такого рішення нема.

В АМЕРИЦІ

ОСТАННІМИ ДНЯМИ КЕРІВНИКИ летунських ліній та летовищ по цілій країні почали впроваджувати загальне посилення охорони приміщень і пасажирів. Всі ці заходи не були надто видними для пересічного пасажира, одначе їх таки впроваджується постепенно на зарядження Департаменту транспортації, щоб запобігти можливим терористичним нападам. Офіційно про ці заходи повідомив секретар згаданої державної установи Федеріко Пеня, який зазначив, що не було конкретних погроз, але існують сприятливі на них умовини з приводу ув'язнення минулого тижня на летовищі в Ню Йорку Муси Мохаммеда Марзука, політичного керівника палестинського угрупування Гамас, ув'язнення Іяда Ісмоїли, йорданського громадянина, у зв'язку з вибухом у нюйоркському Світовому торговельному центрі і надходяча розправа шейка Омара Абдел Рахмана та інших дев'ятьох оскаржених у плянуванні знищення важливих об'єктів у Ню Йорку.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Наслідки припинення обігу чужоземної валюти в Україні

Як вже інформовано, з 1-го серпня в Україні припинено готівкові розрахунки чужоземною валютою у сфері торгівлі та послуг. Особливо це торкнулося тих 1,200 великих і малих підприємств, які діють в Україні й досі мали дозвіл на торгівлю за валюту.

У крамницях і ресторанах, які раніше розраховувалися валютою, відразу ж піднялися ціни на 20 відсотків. Це пояснюється витратами на обмін виручених карбованців на валюту, оскільки західні інвестори хочуть мати змогу вивозити зароблені гроші з України.

Однак фінансовий ринок в Україні передчуває „землетрус". Скандал може викликати масове банкрутство та зникнення банків і корпорації, які залишать своїх вкладників без грошей. Вже сьогодні деякі агентства Українського будинку селенгу (УБС) лише приймають вклади, але не видають громадянам їхні гроші. Обіцяні дивіденди видають в обмеженій сумі — не більше двох мільйонів карбованців, що становить приблизно 12.5—13 дол.

Протягом літа на Українській міжбанківській валютній біржі курс доляра був у середньому 145,000 карбованців, то з 4-го серпня він стрибнув до 153,000 карбованців за один доляр. В обмінних пунктах 10-го серпня доляр купують за 160,000 карбованців.

Не можна сказати, що новий стрибок спричинила тільки заборона торгівлі за валюту. Поділяла, очевидно, й інформація про наближення грошової реформи, що завжди викликає паніку серед вкладників. А в світі після Другої світової війни було 24 грошові реформи. В Україні справжньої паніки немає, але передчуття нових фінансових скандалів буквально витає в повітрі.

Керівники Національного банку України і представники Уряду постійно заспокоюють громадян, запевнюючи, що реформа не буде конфіскаційною. Однак влада так і не змогла захистити громадян, у яких трастові компанії вклали валюти на загальну суму 20 мільйонів долярів.

У першому півріччі цього року припинили своє існування дев'ять комерційних банків, ще 14 проходять перевірку на право існування. Крім того, багато забезпеченевих приватних кампаній, за допомогою широкої реклями, збирають у громадян їхні дрібні заощадження, обіцяючи добру пенсію ще до 2000 року, але ніякої гарантії ніхто не дає. Немає надійного державного забезпечення банківських вкладів.

Газети, які раніше широко реклямували обіцяні банками, трастами та іншими приватними підприємствами великі дивіденди, тепер, ніби передбачаючи потік обурення після можливих нових банкрутств, почали писати про те, що не варто, мовляв, бути такими наївними, щоб в умовах нестабільности економічної та законодавчої довіряти свої гроші будь-якому банкові чи трастові.

Тим часом курс карбованця начебто не дуже стабільний, фактично зростає інфляція. Шахтарі та працівники великих підприємств не отримують платні через брак готівки. Втекли з чужими грішми керівники корпорації „Гелп", під загрозою банкрутства одна з найбільших фінансових установ — „Укрсоцбанк", ошукала громадян забезпеченева компанія „Аско". Все це створює тривожне передчуття нових фінансових скандалів напередодні грошової реформи.

Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні прислати до редакції „Свободи" разом з двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Ярослав Гайвас

КРАЙНЯ ПОРА

В останніх виборах до парляменту України та на Президента українські політичні партії не здали життєвого іспиту. Болючим свідоцтвом того є жалюгідна кількість їхніх кандидатів, яких обрано народними депутатами. А ще гірше показали себе національно-демократичні сили у виборах Президента. Майже всі вони, з дуже маленькими вийнятками, не лише гаряче підтримували кандидатуру діючого тоді Президента Леоніда Кравчука, але й вели за нього інтенсивну кампанію, не раз дискваліфікуючи під різними оглядами контркандидата Леоніда Кучму, і програли.

Звичайно водиться у світі, що партії, які так боляче програли, реорганізовуються, ревідують свої програми, а насамперед міняють склад своїх керівних органів. Того всього в Україні не було. Все залишилося по-старому, але поступово до старих партій прибували нові, які набагато різнилися від усіх тих, що існували раніше і брали участь у виборах. Але й ті, що поставали, не те що не становили перелому в національно-демократичному таборі, але навіть не було ніяких більших різниць з тим, що було дотепер. Навіть Реґіональна парія, очолювана Володимиром Гриньовим, не показала себе чимось особливо новаторським, обіцюючим, кращим від того, що було дотепер. Ефект такий, що думки про якісь нові формації, з'єднання і зливання щораз голосніші в цілому краю, а особливо в Києві. Але далі якось те все виглядає анемічно, безперспективно. Два роки тому постала в Києві політична формація, яка назвала себе „Нова Україна". Як тільки вона заіснувала, зродилися надії, що це буде направду щось нового на українському політичному полі. Був у тій формації ряд відомих імен, деякі менші групи, а такими є більшість національно-політичних угрупувань, заявляли про своє заінтересовання у вступленні, а чи навіть злитті з „Новою Україною". Та все це були тільки надії, бо партія „Нова Україна", крім різних обіцюючих заяв з боку деяких її членів, нічого значущого не доконала й поволі почала слабнути, різні діячі почали виходити з неї, аж кінець-кінцем вона перестала існувати. Тепер виглядає, що деякі колишні члени формації „Нова Україна" разом з новими співробітниками відновляють цю формацію. Факт цей є кричущим доказом, у якому становищі знаходиться український національно-політичний партійний світ.

А життя не стоїть на місці. Воно розвивається, йде вперед, може навіть у деяких випадках відступає назад, але завжди міняється. Лівий політично-партійний бльок, якого, на жаль, не можна назвати частиною національного політичного світу, хоч у всьому світі і ліві, і праві є властиво частиною такого бльоку. Тільки в Україні ліві політичні сили, згруповані довкруги комуністичного центру, орієнтуються на ослаблення чи навіть ліквідацію держави українського народу, пропаґують формально-правне введення російської мови, як конкурента української мови, прагнуть об'єднання економіки України і Росії, знаючи, до чого це неодмінно доведе, а у Верховній Раді, де вони мають велику силу, бльокують всі заходи, спрямовані на зміцнення державности, духовости українського народу, його самостійної культури, науки і взагалі всього того, що повинно бути українське. Правда, є українські політичні партії соціялістичного спрямування, але вони ледве клигають і поза пропозиції злиття між собою не можуть вийти. А їхнє злиття і так не мало б значнішого впливу на політично-партійний світ, бо вони таки дуже слабі і немає виглядів, що злиті чи не злиті вони матимуть якийсь поважніший вплив на політичний клімат в Україні. Їхні політичні заяви свідчать, що вони повністю перебувають під впливом соціялізму XIX століття, який пройшов до сьогодні величезні зміни.

Отже, що робити далі? Насамперед треба кинути оком назад, щоб наблизитися до пізнання причин катастрофи в попередніх виборах. Чи взагалі можливо було їх виграти? Це було б дуже важко, але напевне можна було здобути набагато кращі результати. Доказом цього є висліди, здобуті Народним Рухом України. НРУ здобув 27 мандатів — значно більше, ніж уся решта українських національно-політичних партій. Сталося це тому, що НРУ взагалі одинокий провадив відповідну усвідомлюючу передвиборчу акцію серед населення України. Можливо, що один голова НРУ Вячеслав Чорновіл більше зробив поїздок і виступів у передвиборчій акції, як деякі інші наші політичні партії разом узяті. Загадкою є, чому КУН при всій своїй активності і вкладі засобів здобув так мало мандатів. З того ясно, що, приготовляючи нову передвиборчу акцію, КУН мусить добре вивчити попередні передвиборчі заходи, щоб їх доповнити або навіть зревідувати. Коли йдеться про Українську Республіканську Партію, то в її випадку не лише проблема невдачі в попередніх виборах, але спад кількости членства й популярности вимагає ще більше розслідів і уваги, ніж в інших партіях. З тими трьома формаціями українська громадськість в Україні і поза нею пов'язувала й далі пов'язує всі свої надії на більші успіхи при виборах. Про Реґіональну партію, очолювану Володимиром Гриньовим, заскоро ще щось сказати, бо поза успіхом з'їзду під кінець минулого року особливих познак її діяльности покищо немає.

Картина невесела, а нові вибори наближаються. Треба рахуватися з тим, що від Комуністичної (вона називає себе тимчасово Соціялістичною) та від її союзника Аґрарної партії повідпадають члени, яких уже тепер чимало, що бачать відсталість і заскорузлість позицій тих партій, але на тому небагато можна будувати. Краще будувати на своїх силах і своїх успіхах. А тих обмаль. Певним є вже сьогодні, що тепер, чи в новій Верховній Раді з комуністами під проводом Олександра Мороза та їхніми союзниками співпрацювати не дасться. Отже, вибору немає, треба прийняти, що вихід один: їх треба перемогти. Теперішня їхня поведінка доказує, що їхня значніша численність у новому парляменті була б катастрофою. Вони такі реакційні, що навіть відстають далеко позаду від російських комуністів. Для них Українська Совєтська Соціялістична Республіка — це найбільша мрія, незважаючи на трагічні наслідки існування тієї потвори. Знищення народу, мільйонові людські втрати, знищена українська культура, мова, розклад українського суспільства, терор, мільйони в'язнів тощо — і ті люди того всього не пам'ятають.

Що роблять у такій ситуації українські національно-демократичні формації? Виглядає, що для них не багато змінилося. Про їхню діяльність, не в Києві та в декількох інших містах, а в терені серед народу, де більшість виборців, їх майже не чути. В терені є в першу чергу Народний Рух України і КУН та УРП. Центри партій, які здебільшого в Києві, зайняті переговорами між собою про об'єднання, злиття тощо. Партій, очевидно, як на глум так багато: понад тридцять. А всі за винятком названих трьох — карлики. Об'єднаються вони чи зліються — невеликі зміни від того будуть. Чого їм бракує — це політично-партійної активности. Саме тепер цю активність треба за всяку ціну піднести і постійно її підносити. Власне у зрості їхньої діяльности буде їхня екзистенція оправдана. Деклятивні партії, які не мають своїх друкованих органів, своїх партійних домівок, постійно діючого керівного центру, а тільки заявляють, що вони існують і час від часу видають декляраціі — це чисте непорозуміння. Це тільки атомізація українського політичного життя. І чим швидше їх не стане, тим краще для них і для українського політичного життя. Їхнє об'єднання буде як картина Бройґеля, на якій група сліпців веде себе в безпуття. Правду кажучи, українське політичне життя може оправдати ще тільки дві-три нові партії. І то вони мусіли б бути направду активними. Народний Рух України, КУН і Українська Республіканська Партія у великій мірі виповнюють український спектр політичного життя. Але і ті мусять в багато разів збільшити свою діяльність.

Майбутні вибори можуть визначити долю і напрямні розвитку українського народу на довгі роки. Становище вже дуже серйозне, а серйозність його зростатиме. Сьогодні Президент Кучма не має на кому опертися в українському парляменті, росіяни вже давно перезвали свою Верховну Ради на Державну Думу, а більшість нашого парляменту тримається спазматично старої совєтської назви і традиції безвольного, антинародного, компромітуючого тіла — хоче він чи не хоче, але мусить шукати якогось модус вівенді, чи модус операнді з комуністами та їхніми союзниками. Як це виглядає, ми знаємо. І коли б це мало повторитися, повнотою відповідатимуть українські національно-демократичні формації. Крайня пора вже приступити до вагомих заходів, щоб політична дійсність в Україні змінилася і то якнайскорше, а майбутній парлямент працював для України, а не для віджилих марксистсько-ленінсько-сталінських хворобливих антинародних і антилюдських примар.

Володимир Жила

ЦІННА ПРАЦЯ

Василь Маркусь, „Приєднання Закарпатської України до Радянської України: 1944—1945". Вступне слово Андре П'єра, переклад і ред. Я.В. Собка. МПП „Інтел": Київ, 1992, друге видання, стор. 111.

II

Рецензенти відзначали дослідний характер праці, об'єктивність у подаванні фактів та їх оцінці. Наприклад, Б. Галайчук писав: „Д-р Маркусь, з одного боку, заавансований науковець, добре ознайомлений з методикою наукової документації, з другого боку, очевидець і навіть учасник подій; тому фактаж вийшов у нього сильний та суцільний". Книга мала також чужомовні рецензії та відгуки. Найбільш критичною була рецензія польського автора А. Вінценца. Він не погоджувався, що „'кінцева розв'язка' закарпатського питання в 1945 р. 'згідна з минулими й теперішніми інтересами населення Закарпатської України'". Наскрізь цинічно виступив Вінценц також проти автора книги, заявивши: „Якщо, за Маркусем, приєднання Закарпаття до совєтів (В. М. писав „до України") є 'сенсом історії', то еміґрація 'не лише не потрібна, але навіть неморальна'". Тому що книжка появилася чужою мовою, тобто французькою, сильно зареаґували також і совєти, заявляючи населенню, „які то погані політичні еміґранти, котрі запродалися капіталістам". Використовуючи ситуацію, вони вирішили за всяку ціну принизити автора за його „'зрадницьку' діяльність". Одинадцять чоловік з рідного села автора підписали відкриту відповідь „запроданцю Маркушу", яку вмістили в „Закарпатській правді", в „Радянській Україні" та в каґебістській рептильці „За повернення на батьківщину". Однак це не була єдина реакція. Слово у цій справі взяв проф. І. Ф. Євсєєв у рецензії в „Українському історичному журналі", який намагався заперечити погляди автора, але йому це не вдалося. Пізнішим відлунням ганебної акції була ще атака на автора книги у праці ужгородського історика М. Трояна, товариша В. Маркуся з гімназії та університетських студій у Будапешті.

У минулому, зокрема за угорського режиму, територія Закарпатської України залишалася призабутою і відсталою в галузях соціяльній, економічній і культурній. Була це справжня „терра інкоґніта", не зважаючи на те, що Закарпатська Україна лежить у „самому серці Европи". Тільки завдяки вибухові і поширенню українського руху після Першої світової війни, національна і політична свідомість оволоділа цим забутим народом. Уже в 1938—1939 роках народ Закарпаття почав домагатися створення української держави, тут же претендуючи на ролю „П'ємонта" великої незалежної України. Але мрія закарпатських українців возз'єднатися зі своїми братами на сході не здійснилася, пише В. Маркусь, ні 1919, ні 1939, ні 1941 року. Вона стала реальністю тільки в 1945 році, коли Закарпаття опинилося в лабетах совєтської системи. Автор стверджує, що мотиви й цілі, якими керувалися росіяни та українці, прагнучи приєднати Закарпатську Україну до совєтської України, були різними. Для росіян, казав Г. Маленков, „наша батьківщина" (маючи на думці, без сумніву, приєднання Закарпатської України) добилася „справедливих і добре встановлених кордонів" з можливістю „контролю за Угорщиною, Чехо-Словаччиною та Румунською Трансильванією" та відкритих шляхів для просування „російського імперіялізму в Центральну Европу, а точніше у дунайську долину". Тим часом для українців це був, коли не вияв цілеспрямованого прагнення до національної незалежности, то, без сумніву, можливість реалізації тенденції до об'єднання українських земель в совєтській Україні. У післяверсальській Европі Україна, поділена між чотирма державами: СССР, Польщею, Румунією і Чехо-Словаччиною, не мала надій на близьке об'єднання усіх своїх земель. Наблизила його совєтська окупація Західньої України 1939 року та остаточно завершило захоплення Карпатської України 1944 року. Були це непередбачені дії, звершені най-

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про мандрівку гантерськими шляхами

— Як було у Гантері? — питають усі знайомі. — Чи так гаряче, як в Ню Йорку? Чи відпочили?

А я чомусь вперше відповідаю, що, здається, у моєму віці не можна брати вакацій, а вже зовсім недоречно проводити їх в місцях, які вам так до болю знайомі від довгих років і з якими в'яжеться стільки гарних спогадів. Якось вони з кожним роком набирають щораз більше виразности і сили, і з кожним роком вони навіяні щораз більшою ностальгією і тугою за людьми, що були колись частиною нашого життя і які вже ніколи не повернуться. Казали давно мені, що людина, яка живе спогадами, мабуть, дає тим доказ старіння — і я тепер починаю в це поважно вірити.

Але коли повертаєтеся на так добре відомі вакаційні шляхи минулого, з вами мандрує поряд це невідкличне зло і тому коли знов іду до свого місця у „Свободі", то з переконанням, що старі люди не можуть їхати на вакаційний відпочинок, бо він звичайно мусить бути поєднаний таки зі спогадами, хіба що шукаємо все ще за зовсім новими, незнаними місцями, які можна „відкривати".

Що можна було, однак, „відкривати" в так добре знаному і любленому Гантері, що так нагадує Карпати і який українці завоювали ще тоді, коли тут процвітала „Ксеня" під опікою славного футболіста Влодка Кобзяра і „Марічка" під крилом М. Лампіки? Над річкою, між обидвома цими оселями, зустрічалися десятки відомих постатей із нашого культурно-товариського світу. Скільки це вже років, як ці зустрічі описували у своїх фейлетонах Ікер і Еко? І скільки років всім знаний ред. Іван Кедрин поміж однією і другою партією бріджа носив на пошту редакційні статті до нашого щоденника?

Все це минуло безповоротно, а я на цьогорічному короткому відпочинку могла лише возити своїх гостей з України по так добре відомих мені шляхах, розповідати і пригадувати, пригадувати...

Ось там над річкою малював свої картини Михайло Мороз, а тут знов просиджував із пензлем в руках Еко. Ось в тому місці, над майже висохлою цього літа водою, закінчив своє коротке, але таке обіцююче життя Любко Ортинський, а там дальше, біля Лексинґтону учасники „Лісової Школи" сміялися голосно, коли я, ідучи вбрід до їхнього табору, посовгнулася на камені і в повному однострої шубовхнула у воду.

— Коли ми вперше тут таборували, ці сосни були ще такі малі, що сягали мені до пояса, — розповідаю ідучи вузькою, так добре відомою стежинкою до гостинних, як завжди, господарів наших пластових вишколів подружжя Куликів. Там все ще стоїть шіпчина, що була моєю „головною квартирою", а у господарів на стіні вітальні все ще красуються подяки від усіх учасниць кожнорічної „Школи Булавних". Скільки там знаходжу знайомих підписів, а за кожним дорогі обличчя „моїх" дівчат, що давно вже стали статечними жінками із тепер пластуючими своїми дітьми.

Цих нових дітей повно біля церкви в неділю і як колись сидять на примурівку немов горобчики — тільки пластових одностроїв вже не видно і не говорить глибоких змістом проповідей незабутній наш капелян о. Богдан Смик, що ще минулого року мав тут свою останню відправу. Навіть у „Гражді" появилися нові обличчя і аж лячно поспитати про долю тих, що минулого року там господарювали. Щораз менше знайомих облич і щораз більше спогадів. Десь тут і там появиться хтось із „старої ґвардії", але так вже няковіючи, немов зі соромом ховається у тіні своїх садиб, чи у синяві лісів, що одні залишилися незмінними, щедро скупаними у красі. Щораз тихший український Гантер — молодших забирає в свої обійми у літні місяці Україна, а старших?

Церква в Гантері.

Широкий так відомий шлях ч. 23 залишився стабільно незмінний і незмінна своєю красою наша гуцульська церковця на горбочку, хоча рідше вже зустрічається її господаря д-ра Макаревича, а душпастирі все нові, нові та незнайомі. На тому постійному для всіх шляху лопотять на вітрі і виграють веселковими кольорами всі можливі прапори вільних держав, які дбають про свою репрезентацію при славних лещатарських з'їздах. Так вже то мерехтіння національних кольорів відоме, що не завважили в „українському Гантері" відсутности серед них національного прапора вільної уже чотири роки, хвалити Бога, незалежної держави України. Цього року це було ще болючішим, бо на стовпах разом з американським та іншими европейськими, стали поряд прапори країн, що одночасно з нами деклярували свою незалежність. І, як згадують очевидці, всі разом стояли ті прапори у 1991 році на барикадах чавленого гусеницями совєтських танків Вільнюса, і були між ними гордо заткнені у бетон наші прапори. А де ж подівся сьогодні наш двокольор? Невже вільна держава так напилася волі, що і не згадає свого прапора без барикад?

Лопотять на вітрі „українського Гантеру" прапори Литви, Латвії, Естонії, Білорусі і самої Росії та ніхто не постарався, щоб у гроні усіх цих національних барв засвітилося цього літа золото нив і блакить неба вільної України.

О-КА

ОФІЦІЙНА ДЕЛЕҐАЦІЯ УКРАЇНИ ВПЕРШЕ ВЗЯЛА УЧАСТЬ У СВІТОВОМУ СКАВТОВОМУ ДЖЕМБОРІ

Дронтен, Голляндія. — Тут 1-го серпня розпочалося 18-те Світове скавтове джемборі, яке проходило під кличем „Майбутність є сьогодні". У ньому вперше в історії скавтових джемборі офіційно брала участь запрошена 48-члена делеґація України, яку провадили голова Краєвої Пластової Ради в Україні пл. сен. Олесь Криськів і ст. пл. Ярко Кардаш. Віктор Гогулінський з Дніпропетровського, голова скавтів „Скифи", був командантом підтабору скавтів України.

Делеґація України складалася із 29-ти пластунок і пластунів, які репрезентували пластові осередки, починаючи від Ужгороду аж по Донецьке, включно із трьома представниками діяспори — по одному із Канади, Німеччини і Польщі. До складу делеґації входили семеро скавтів— „скифів" із Дніпропетровського та 11 скавтів України із Криму.

В джемборі брали участь коло 25,000 скавтів, які репрезентували 168 країн світу. Кожного дня джемборі відвідували понад 20,000 гостей.

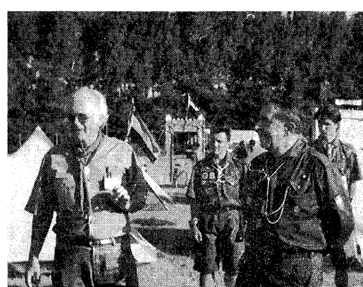
Через головну квартиру української делеґації проходили щоденно сотні скавтів і гостей, які оглядали збірки знимок із пластування в Україні, збірку пластових відзнак Пласту в Україні та діяспорі, зразки творів українського мистецтва, народних строїв та інших культурних здобутків України, починаючи від давних часів скитів. За скавтовим звичаєм, відвідувачі збирали підписи до своїх пропам'ятних книг, обмінювалися адресами, розвідували про скавтінґ в Україні, розповідали про скавтінґ у своїх країнах та нав'язували міжнародні зв'язки.

Делеґація України на 18-му скавтовому джемборі. В першому ряді п'ятий зліва—голова Краєвої Пластової Ради України пл. сен. Олесь Криськів, біля нього ґенеральний секретар Світової організації скавтового руху д-р Жак Мореліон та заст. голови ГПБ у справах зв'язків із скавтовим світом пл. сен. Л. Романків.

Багатоілюстроване англомовне періодичне видання Головної Пластової Булави "Ukrainian Scouting" — „Український Пласт" роз'яснювало, що ціль Пласту — виховання для України взірцевого громадянина— провідника. Воно коротко описувало методи виховання в Пласті, організаційну структуру, традиції та історію Пласту, починаючи від його заснування д-ром О. Тисовським в 1911 році, 50-літню діяльність в діяспорі та відновлення Пласту у 1989 році в Україні. Видання викликало зацікавлення, користувалося великим попитом. Його розхоплювали, розпитуючи про Україну та про ту скавтову організацію, яка помимо усіх труднощів та заборони існування в Польщі та за німецької і совєтської окупацій України зуміла втриматися вже майже 85 років і знову відродитись за короткий час у вільній Україні.

У суботу, 5-го серпня, табір скавтів України відвідав д-р Жак Мореліон, ґенеральний секретар Світової організації скавтового руху. Після звіту команданта табору В. Гогулінського пл. сен. Любомирові Романкову, заступникові голови Головної Пластової Булави у справах зв'язків із скавтовим світом, Л.Романків привітав д-ра Мореліона від делеґації України та подякував йому за його особисті старання та запрошення делеґації України до участи в джемборі. Д-р Мореліон після розмови з юнаками висловив своє задоволення із пластової постави та знання скавтової методи виховання, які він бачив у членів делеґації України, та сказав, що сподіється бачити делеґацію України за чотири роки на Джемборі у Чілє — вже не як гостей, запрошених в обмеженій кількості осіб, але як повноправних членів Світової організації скавтових рухів, із чисельно необмеженою та набагато більшою делеґацією.

Д-р Жак Мореліон (зліва) під час відвідин табору скавтів України. Його супроводжує пл. сен. Л. Романків.

Від української делеґації пл. ск. Ярема Луців передав д-рові Мореліонові на пам'ятку медалю св. Володимира Великого, випущену в Канаді з нагоди 1000-ліття Християнства в Україні. Після грімкого „СКОБ" зустріч закінчено знимкою української делеґації із д-ром Мореліоном. Уся розмова між українською делеґацією і д-ром Мореліоном велася українською та англійською мовами при перекладі пл. сен. Л. Романкова.

У неділю, 6-го серпня, д-р Мореліон зустрівся з пл. сен. Олесем Криськовим і пл. сен. Любомиром Романковим. Під час 45-хвилинної розмови обговорено ряд проблем та можливостей дальшого розвитку скавтового руху в Україні. Д-р Мореліон підкреслив, що на підставі раніших двох зустрічей із проводом Пласту в Женеві, зустрічі, яка відбулася в травні 1995 року в Криму з представниками світового скавтового бюра, Кассеніо і Бондарем, та участи Пласту в Джемборі, він ставиться з пошаною та довір'ям до Пласту та учасників делеґації скавтів України на джемборі. Це відкриває для України можливість стати повноправним членом світових організацій скавтових рухів ще перед наступним Світовим джемборі в Чілє у 1999 році.

Йонкерс готується до відзначення роковин незалежности України

Українська громада Йонкерсу, Н. Й. приготовляється до святочного відзначення четвертої річниці відновлення незалежности України 24-го серпня 1995 року. З представників місцевих українських організацій створився діловий комітет на чолі з Володимиром Козіцьким.

В четвер, 24-го серпня, о год. 10-ій ранку відбудеться святочна церемонія піднесення українського національного прапора перед міською ратушею в присутності представників місцевої влади та громадянства. Комітет закликає українців Йонкерсу й околиці численно прибути, щоб своєю присутністю гідно звеличати це велике історичне свято.

Вечером того ж дня, себто в четвер, 24-го серпня, о год. 7:30 в церкві св. Михаїла буде відправлена Служба Божа в намірені українського народу з участю організацій та молоді з прапорами.

В неділю, 27-го серпня ц.р. в Тибетс-парку відбудеться традиційний український пікнік-фестиваль (початок о год. 1-ій по полудні), на якому буде святочно відзначено четверту річницю проголошення незалежности України. Очікується, що будуть численно заступлені представники місцевого уряду. Програма передбачає багато мистецьких виступів, в яких візьмуть участь танцювальні гуртки „Калина" і „Соловій", співочий квартет під проводом Христі Балко та інші. До танцю пригратиме оркестра „На здоров'я". Очевидно, не бракуватиме смачних українських страв та напитків. Буде розіграна льотерія з гарними виграшами. (Якщо погода не буде відповідна, імпреза відбудеться в Домі СУМ, 301 Палісейд авеню в Йонкерсі)

В. Б. М.

АЛЬМАНАХ УНС НА 1996 РІК

Як і кожного року, редакція „Свободи" тепер підготовляє матеріяли до Альманаха УНСоюзу на 1996 рік. Цей Альманах УНС буде частинно присвячений п'ятиліттю відновлення незалежности України та 10-літтю чорнобильської катастрофи. Матеріяли на інші теми також братиметься до уваги. Авторів проситься надсилати матеріяли до 23-го вересня 1995 року. — *Ред.*

Тенісові турніри на Союзівці

Тенісова ланка УСЦАК подає до відома, що на літній сезон на Союзівці заплянововано такі турніри:

2-4-го вересня — Мистецтва УСЦАК
16-17-го вересня — Клюбові першенства КЛК

Отець митрат С. Кнап

Плекання національної свідомости, гордости, патріотизму в еміґраційних обставинах не було легким для людей, які залишили свої юні літа в краю, а за тим — заповітн почування і бажання сягати до зір. Коли взяти під увагу людину, народжену в Америці, в родині вихідців з нашої Лемківщини, яка зуміла посвятити своє життя для народу і церкви, то ми маємо перед собою образ унікальної, божої людини, отця митрата д-ра Степана Кнапа.

Він народився 28-го листопада 1909 року в Сімпсон, Пенсильванія, в родині Михайла і Варвари з Оринників (приїхали до Америки зі села Жиґестова на Лемківщині) і був найстаршим із дев'яти дітей.

Початкову школу закінчив з відзначенням. 1927 року Владика Константин Богачевський висилає С. Кнапа на студії до Риму, де він одержує докторат із філософії. Продовжує науку в Папській Семінарії св. Йосафата. 1932 року Ісповідник віри Кир Йосафат Коциловський висвятив його на священика Української Католицької Церкви. Душпастирську працю починає у Філядельфії. Відтак іменований пахором церкви св. Володимира в Ню Кенсінґтон, Пенсильванія. Організує Культурний Осередок, будує школу, купує приміщення для монахинь та будує в 1947 році нову церкву. В 1952 році призначено о. Кнапа пахором церкви св. Івана Хрестителя у Дітройті. Всього за шість місяців сплачує 75,000 дол. боргу, який тяжів на парафією 25 років. Придбав нове приходство і приміщення для монахинь. В 1956 році став парохом церкви Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії в Гемтремку, Мишиґен. Сплачує борги і викінчує будову нового приходства. Знання, любов і пошана до нашого обряду знайшли в отця свій вияв у мистецькому розмалюванні церкви, яка стала гордістю української громади.

Виховання молоді належить до найбільш актуальних завдань. Добре розуміючи значення своєї школи у вихованні молодих ґенерацій, береться за сміливе піонерське діло. Вирішив зорганізувати першу в Америці українську коедукаційну середню школу, де наша молодь могла б виховуватися в релігійному дусі, в рідному обряді та здобувала засадниче знання української мови, історії, літератури, розуміння естетичних та етично-моральних традицій. У червні 1959 року почалася наука в будинку Тав-Бета в Гемтремку, який о.Кнап дістав від дружини Форда за виїмкову ціну 50,000 дол. Він умів шанувати людей, вмів дати признання там, де воно було заслужене. Скільки молитов підносив о. митрат до Господа, щоб діти, яких хрестив, виросли на добрих людей і вірних синів і дочок української нації. Скільки надій покладав на тих, що вінчав. Прощав парафіян з цього світу гідно і за традицією. О. Кнап вмів знайти ентузіястів своїх ідей і приєднати їх до праці. Згадати хоч би проф. Петра Стасіва, який був учителем у середній школі. П. Стасів створив сильну основу середньої школи, понад 1,000 випускників завдячує йому свої життєві успіхи. П. Стасів, як учитель і директор здобув для нашої школи славу і признання освітніх властей Мишиґену як одної із найкращих середніх шкіл.

Перенесення до Чикаґо в 1962 році, де став парохом вістку про відновлення діяльности Києво-Могилянської Академії, бо знає, яке велика значення вона матиме для України. Високо оцінив працю академіка Омеляна Пріцака і його видання першого тому „Походження Русі". Підтримував українські катедри в Гарварді і Гарвардський Проєкт. Завдяки візії отця Кнапа, парафія св. Йосафата в місті Воррен існує і розвивається.

Справді Божа людина, яка вміла знайти себе у кожній ситуації і викресати з неї щось доброго, благородного. З перспективи часу, наша ієрархія не зуміла використати наші таланти в користь нашого народу і Церкви. Клясичний приклад — о. митрат С. Кнап. Коли б його були поставили на належне місце, він ставив би справи на найвищому рівні в релігійному і політичному світах. Він вроджений провідник. Важливою рисою доброго провідника є вміння

о. С. Кнап

делеґувати відповідальність і тримати палець на живчику найважливіших справ.

Сьогодні о. Кнап вже на пенсії і як боляче, аж не хочеться вірити, що наша ієрархія і брати по чину Мелхиседека не пам'ятають про свого брата, слугу Божого Степана.

У статті „25 років душпастирської праці" д-ра Михайла Козака нема згадки про колишнього пароха о. Кнапа, який витягнув ту парафію з руїн, фінансово її забезпечив. Теперішній парох о. Михайло Стельмах, колишній василіянин, а тепер світський священик, прийшов на готову, квітучу парафію, бо тяжка і послідовна 28-річна праця о. С. Кнапа принесла щедрі плоди.

Отець Степан Кнап переходить у клініці Мейо медичні бадання, а йому вже катедри св. Миколая, мало великий вплив на дальший хід подій в житті о. Кнапа. У висліді розбрату в Чикаґо його „заслано" до Міннеаполісу, Міннесота. Там треба було докласти багато праці, виявити ініціятиву і самопосвяту, щоб не потрапити в тенети духової кризи. Церква св. Константина валилася, парафіяльний дім вітер хитав на всі боки. Зібравши всю енерґію, о. Кнап плянує відбудову парафії. Але перед тим продає містові посілість церкви під „ренорейшин" програму, купує вичищену площу від міста і починає будову церкви, приходства і школи. Церква розмальована, як писанка! На мою думку, немає в Америці чи Канаді церкви, яка могла б стати врівень, під оглядом мистецького оформлення, з церквою св. Константина. Зорганізував парафіяльні організації та культурний центр. Навчав шанувати своє рідне, українське.

Наш о. митрат Кнап благословенний, бо святкував Тисячоліття Хрищення України. Був свідком таких історичних подій, як Другий Ватиканський Собор, звільнення із каторжного заслання Патріярха Йосифа Сліпого, якого сердечно вітав в Міннеаполісі, відновлення Української Католицької Церкви в Україні. З яким одушевленням і ентузіязмом прийняв відновлення української державної незалежности 1991 року! Пережив відновлення самостійности 1918 року Карпатської України 1939 року, 30-го червня 1941 року у Львові. Обрання першого президента України Леоніда Кравчука пережив із великим хвилюванням. Радіє з процесу демократизації, зміцнення законодавчих і виконавчих органів. З безмежною радістю прийняв сповнилося 86 років трудолюбного життя. Від родини та приятелів бажаємо йому кріпкого здоров'я. Нехай Всевишній держить Вас, дорогий отче, у своїй опіці.

Ярослав Дужий

ЦІННА ПРАЦЯ

(Закінчення зі стор. 2)

більшим ворогом України, які пішли на користь Україні, зокрема, коли вона стала незалежною державою.

В центрі уваги В. Маркуся в його книзі стоїть питання возз'єднання, яке він всесторонньо обговорює, доказуючи його важливість для українського народу. У своїх висновках він пише: „Протягом 47 років Закарпаття є складовою частиною української совєтської держави. Протягом цього часу відбувається процес соціяльної, культурної і психологічної асиміляції близько одного мільйона карпато-українців з усім українським народом. Якщо вони поділяли досі горе і радість з усією гнобленою країною, то не для того, щоб — коли раптом змінилися обставини — розірвати цю омріяну єдність. Навпаки, йдеться про те, щоб український народ, розділений протягом століть, разом скористався плодами цього єднання.

З думкою про це, заради єдности карпато-українців з цілим народом України, у майбутньому вільної і незалежної держави, активні і пасивні автори включення Закарпатської України до Совєтської України, 1944—1945 років заклали в її будову наріжний камінь".

Це було, мабуть, найбільшим здобутком, що дало приєднання Закарпатської України до Совєтської України. Були ще інші здобутки позитивного характеру, але було чимало й неґативного. Коли зіставити позитиви з неґативами, то, здається, що неґативи далеко переважать позитиви. Треба не забувати, як це підкреслює В. Маркусь, що совєти позбавили західні землі України, включно з Закарпатською Україною, індивідуальних і політичних свобод, спричинивши нечуваний тоталітарний тиск, русифікацію, колективізацію, знищення Української Греко-Католицької Церкви, вивезення ні в чому невинних людей та знищення тисяч їх у Казахстані, на далекій холодній півночі тощо.

Книга в цілому добре опрацьована. Видно, що автор доклав чимало праці в дослідження джерел. Використав він також багато матеріялу, базуючись на своїй пам'яті й досвіді перебування та діяльности на Закарпатті. Проте книга не робить враження мемуарів, а звучить як солідна наукова розвідка. Коли це була авторова перша спроба писання наукової праці французькою мовою, яку він почав вивчати з 1949 року, то треба щиро сказати, що він має неабиякі здібності до мов. Він також добре й успішно використовує наукову документацію. Стиль у нього індивідуальний, зумовлений життєвим досвідом, світоглядом та загальною культурою. Тут треба підкреслити, що книга написана настільки цікаво, що не вабить рецензента відшукувати недоліки та неточності. Їх, до речі, тут дуже мало.

Підсумовуючи, треба сказати, що в роздумах про „Приєднання Закарпатської України до Радянської України: 1944—1945" читачі знайдуть багато цінного для себе. Книгу з захопленням прочитає кожен, хто цікавиться майбутнім України, зокрема майбутнім українсько-російських взаємин. Тільки тому „факт приєднання Закарпатської України до України у міжнародних відносинах, які стосуються цього реґіону нашого континенту, навряд чи наважиться хтось оспорювати". Справді жаль, що видана ця цінна книга невеликим тиражем — усього 100 примірників.

З жалем і смутком повідомляємо членів Суспільної Служби Українців Канади і все українське громадянство, що дня 21-го липня 1995 року в Торонто упокоїлася в Бозі

СВ. П.

ОКСАНА ЗАВАДОВИЧ-СОСНОВСЬКА

Покійна на протязі двох каденцій сповняла обов'язки секретаря Централі ССУК. Визначалася працьовитістю, послідовністю і вмінням співпрацювати з іншими. Складаємо наше щире співчуття родині.

ЦЕНТРАЛЯ СУСПІЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ

З великим болем ділимося сумною вісткою з рідними і приятелями, що 29 липня 1995 р. з волі Всевишнього відійшов у вічність на 82 році життя наш дорогий МУЖ, ТАТО, ДІДО, ПРАДІДО І БРАТ

бл. п.

ВОЛОДИМИР ВАСИЛЕНКО

Покійний народився в Хоросткові Тернопільської обл.

ПОХОРОННІ відправи відбулися у вівторок 1-го серпня 1995 р. з похоронного заведення Талярського і церкви св. Михаїла в Гартфорді. Опісля тіло покійного перевезено на цвинтар св. Івана в Ґлястонбері, Конн.

Залишені в смутку:
дружина — ЕВГЕНІЯ
дочки — ГАЛИНА з мужем ПАВЛОМ КЕБАЛО
— НАДІЯ з мужем ТОМОМ КОРВО
внуки — ВОЛОДИМИР КЕБАЛО з дружиною ЛЮСЕЮ
— АНДРІЙ КЕБАЛО з дружиною ШИРЛ
внучка — ЛЯРИСА КОРВО
правнуки — БОГДАН, СТЕФАН, ПАВЛО, МАКСИМЮКИ та РОМАН, НАТАЛЯ, ОЛЕКСАДНРА, ВІКТОРІЯ і АНДРІЙКО КЕБАЛО
сестри — АННА
— МАРІЯ та
ближча і дальша родина в Україні.

Вічна йому пам'ять!

Чи гостям з України потрібне забезпечення?

Кілька тижнів тому ми читали в щоденнику „Свобода” про автомобільний випадок, в якому згинув новоприбулий з України молодий чоловік. Ця молода особа бажала залишитися на короткий час, щоб заробити та допомогти собі та родині. Одначе так воно не сталося. Всі живемо і не знаємо, що нас може завтра стрінути. Замість дочекатися заробітку, родина покійного понесла великі видатки. Тут нагло треба було заплатити за перевіз тіла покійного в Україну, також за похорон. Одним нещасливим випадком, замість полегшити свою економічну ситуацію, родина погіршила свій фінансовий стан. Люди доброї волі прийшли на поміч і жертвенно зложилися на покриття цих непередбачених видатків.

Чи можна було запобігти цій трагедії? Непередбачених випадків ніхто не може спинити. Одначе непередбачені кошти могли б бути вповні покриті без помочі приятелів, без фінансових трудноців для родини. Якби покійний був закупив забезпечення на життя, пляни покійного допомогти родині були б здійснилися... Ніхто не плянує нещасних випадків, але всі можуть забезпечитися перед ними. Забезпечення на життя людини охороняє її від непередбачених випадків. Кому потрібне забезпечення? Всім конечне забезпечення, бо тільки забезпечення дає запоруку і спокій вам, що доля ваших рідних є забезпечена, коли вас не буде, щоб подбати про рідних.

В молодому віці кошт термінового забезпечення є дуже приступний. В роках від 18 років до 28 років за 3.30 дол. місячно можна купити 15,000 дол. життєвого забезпечення. За річну вкладку 36.90 дол. ви забезпечите себе і родину від коштовних видатків, пов'язаних із похороном, та залишите гроші родині. Навіть у випадку короткого перебування, можна забезпечити себе на рік, на п'ять, чи десять років за дуже низькі вкладки. Всі, що думають про добро своїх рідних, вже нині повинні подбати про забезпечення, щоб не повторяти помилок, котрих можна так легко уникнути.

Термінове забезпечення є подумане на те, щоб на короткий час найбільшої потреби забезпечити життя на більшу суму за малі гроші. У кожному забезпеченевому пляні вплата одної вкладки ґарантує повну виплату посмертного. Подаю кошти термінового забезпечення на п'ять років на суму 15,000 дол.

Вік	місячно (дол.)	річно (дол.)
18 до 28	3.30	36.90
35	4.20	48.60
40	5.85	66.30

Трагедій не можна уникнути, але їх можна забезпечити. Український Народний Союз вже 100 років стужить забезпеченевим потребам всіх українців. Подумайте про добро ваших рідних та ще сьогодні забезпечіть себе в УНСоюзі.

Марта Лиско

Вступайте в члени Українського Народного Союзу

Річний пікнік Кредитівки „Самопоміч“

Пікніки кредитівки „Самопоміч“ протягом літ виробили собі надзвичайну популярність не тільки на терені Дітройту, але також в околичних містах, а навіть в сусідній Канаді. Сприяюча погода в неділю 16-го липня 1995-го року заохотила нашу громаду прибути на пікнік цієї установи. Було приємно бачити три ґенерації нашої громади у веселому настрою, зустрічати часом давніх небачених приятелів чи знайомих. Були також гості з України, а це дало їм пізнати одну частину нашого суспільного життя. Численна участь і приємний настрій викликали почуття повного вдоволення у працівників кредитівки з Борисом Блюєм на чолі, які в проведення цього пікніку вложили багато праці. Вдоволені були також голова Дирекції Любомир Липецький та всі члени Дирекції зустрічаючи всюди усміхнених і радісних членів, які користаючи з нагоди зверталися до них з питаннями, а найперше про пересилку американських долярів в Україну. Відповідальним за проведення пікніку був Комітет публічних зв'язків з Андрієм Блюєм на чолі. В його склад входили: Віра Андраш, Володимир Баран, Борис Блюй, Дарія Бравн, Тарас Вашкурак, Степан Віхар, Ярослав Конопада, Мирон Наваринський, Іван Совік, і Любомир Трач. До участи в пікніку заохочували також парохи наших церков, так що понад 1,000 осіб було присутніх на оселі „Діброва“, де відбувався пікнік „Самопомочі“.

У пластовій каплиці о. парох Максим Кобасюк відправив Службу Божу.

Кухня під проводом досвідчених пань, задовольнила своїми різноманітними стравами всі апетити, а чемна і знаменита обслуга, молодих пань запевнила справну видачу харчів.

Відомий в Україні, Америці і Канаді ансамбль „Львів'яни“ зробив якнайкраще враження у своєму другому виступі в околиці Дітройту. Їх спів та гра на інструментах були виявами їхнього високого професійного вміння, яке викликало щире захоплення слухачів. Вони виступали в складі Володимир Цімура, Тарас Гринюк, Ігор Костів і Юра Антонюк. Їх виступ на нашому пікніку був заслугою Ані та Бориса Блюїв, які, почувши їх на Союзівці, відразу заанґажували їх на наш пікнік. Радісним видом для всіх батьків та зібраних гостей була численна участь наших дітей і молоді в забавах і спортових змаганнях. Поділені за віком на групи змагалися завзято, одержуючи різні нагороди та „олімпійські“ медалі.

Велике зацікавлення збудило льосовання цінних нагород, які кредитівка щороку призначує для своїх членів. Щасливими вибранцями були: М. Палій — телевізор; Т. Кісюк — телевізор; Н. Драґа — „VCR“; Я. Совік — ровер; Х. Попель Стебенс — матерац до пливання; Л. Пєтрик — радіогодинник; П. Залуга — фотографічний апарат; Є, Кучер — пікніковий столик.

Вдале переведення такої великої імпрези наступило завдяки всіх працівників кредитівки та групи добровольців. Їм всім Дирекція кредитівки висловлює щиру подяку. Це були: Віра, Ляриса, Мирон, Мирося, Оксана і Таня Андраші; Андрій, Адріян і Борис Блюї; Ґльен, Дарія, Степан і Христина Бравни; Степан Віхар; Лідія Гайдукевич; Андрій Гнатюк; Дарлін і Степан Грицаї; Лідія і Святослав Добровольські; Орест Дуб; Северин Княґницький; Ярослав Конопад; Деббі і Зенон Кущаки; Володимир Масляк; Джім Новачок; Віра Петруша; Оля Прийма; Дарія Ременюк; Іван Совік; Орися Стасик; Анна Терлецька; Діяна і Юрій Ткачі.

Адріян Блюй

Семінар українського церковного співу

Восени 1994 року у Філядельфії відбулася конференція мирян Української Католицької Церкви. Між іншим, було обговорено швидкий занепад церковного співу у наших парафіях. Отож в суботу, 24-го червня ц.р., в парафії св. Володимира в Гемпстеді, Н.Й., відбувся одноденний семінар вивчення співу тропарів, кандаків і прокіменів. Проф. Йосиф Рол, який вчить церковний спів в Семінараії св. Василія в Стемфорді, Конн., провадив нашим семінарем.

Учасниками були 17 осіб з парафій Ню Йорку і Ню Джерзі. З них семеро займаються музикою професійно, семеро співають у хорах та троє є любителями українського обряду. Між ними були лікарі, адвокати, священик, диригенти хорів, учителі, архітект, молоді студенти та сеньйори. Семінар був зорганізований хором при церкві св. Володимира з активною допомогою о. пароха Івана Кащака та Парафіяльної ради.

Семінар тривав від год. 9:30 до 5:30. Проф. Рол розповів про походження та історію східнього церковного співу та про еволюцію український наспівів. Після вичерпного пояснення викладач розпочав учити нас співати в супроводі фортепіяну. Ми співали Перший воскресний глас і до кінця дня опанували всі вісім гласів тропарів, кандаків і прокіменів.

З розповіді проф. Рола ми довідалися, що східній спів походить з часів св. Івана Дамаскина (VI ст.), котрий зформулював музичну систему співу, яка ще дотепер існує в наших церквах. Після прийняття християнства в X ст. в Україні завелися різні способи церковного співу т.зв. напіви: знаменний, київський, галицький та закарпатський. В Українській Католицькій Церкві домінує галицький напів.

Викладач вияснив, що люди привикли до цих мелодій з дитинства, які звучать в УКЦ де-небудь в світі; чи то в західній Европі, в Америці, Бразилії чи в Україні. Але все так не було.

Тому в 1891 році, на Львівському Соборі українська католицька ієрархія доручила о. Ізидорові Дольницькому приготовити посібник для церковного співу і в 1895 році він видав збірник ірмологіонів галицького напіву п.з. „Гласопіснець”. Цей підручник є ще й дотепер

Учасники семінару.

В 1995 році ми можемо дещо унеможливити занепад церковного співу організуванням подібних семінарів: одноденних або кілька денних. Семінари відбулися в Чикаґо восени 1994 і літом 1995 року.

Єпископ Стемфордської Дієцезії Василь Лостен вже двічі цього року закликав до плекання традиційного українського всенародного і хорового церковного співу.

Як цей наш семінар доказав, багато людей є зацікавлені у вивченні церковного співу для того, щоб брати активну участь у відправах. Організація таких семінарів дасть нам в Америці можливість тимчасово заповнити цю прогалину і поповнити кадри знавців, бо не тільки дяки (яких щораз менше в наших парафіях) мають продовжувати традицію релігійного співу. Але ці курси повинні бути зорганізовані по всіх дієцезіях та деканатах з фінансовою підтримкою ієрархів.

Марія Гарасимович-Олинець

НА ПЕРЕГОВОРАХ...

(Закінчення зі стор. 1)

Не вдається росіянам схилити чеченців до відмови від зброї. Коли генерали Євґеній Скобєлєв і Ніколай Ґлєбов, члени спільшної російсько-чеченської комісії, яка контролює виконання підписаної угоди щодо військових питань, приїхали на зустріч з населенням чеченського села Ачхой-Мартан, їх зустріли сотні озброєних автоматами і кулеметами людей, всі вони безперервно викрикували антиросійські лозунґи.

Член згаданої комісії від чеченської сторони Хожа-Ахмед Яріханов дав до зрозуміння, що роззброєння стосується тільки окремих громадян, які зберігають зброю. „Регулярна армія республіки Ічкерія, згідно з законом про оборону, роззброюватися не буде“,— сказав Яріханов.

НЕ У ВЕРЕСНІ, А У СЕРПНІ

У статті про вибір „Міс Союзівки“, поміщеній у „Свободі“, ч. 152 з 11-го серпня слід читати, що відбудеться він 19-го серпня. — **Ред.**

АВТОР ДОПИСУ

У „Свободі“ з суботи, 5-го серпня ц.р., появилася стаття п.з. „Американські аграрники допомагають Україні” без подання її авторства. Її автором є д-р Володимир Боднар. — **Ред.**

У ТБІЛІСІ, СТОЛИЦІ ГРУЗІЇ, доставлено перший вантаж з новою грузинською національною валютою, яка називається лярі. Нові гроші вирукувані у Франції, звідти кораблем їз привезли у порт Поті, а відтак, залізницею, у грузинську столицю. На видрукування і перевезення грошей витрачено майже 4 млн. дол. Лярі увійдуть в обіг у вересні цього року, однак точної дати ще не названо. Президент Національного банку республіки Нодар Джавахішвілі сказав у розмові з журналістами, що початок грошової реформи він пов'язує з одержанням кредиту від Міжнародного валютного фонду.

Українська газета в Словаччині потребує допомоги

Як і преса в Україні, так і в Словаччині українські видання відчувають брак фондів.

Газета „Нове Життя“ звернулася до своїх читачів за фінансовою допомогою. Газета повідомила, що на її заклик відгукнувся читач із ЗСА Олександер Кобаса, який проживає у Вілліямставні, Н. Дж. Він переслав газеті пожертву в сумі 10 дол., за що редакція йому дякує.

Адреса, на яку можна висилати пожертви на підтримку газети: Č. Ú. 35-2234-572, Konštantý symbol 558, Všeobecná uverosa banka, 080 01, Prešov, Slovakia.

УКРАЇНСЬКА СВІТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДИТИНУ

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Відгукуючися на заклик Екзекутивного Комітету УНСоюзу про зложення пожертви на видавничий фонд „Свободи“ на покриття підвишки за поштову пересилку газети, ви можете свої пожертви складати у вашого секретаря відділу, або посилати прямо до адміністрації „Свободи“ на адресу:

**30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302**

Чи Ви знаєте, що УНСоюз уділяє своїм членам:

- Перші гіпотечні позички (мортґеджі) на купно власного дому
- На 1-3 родинні доми, де живе власник
- По доступних відсотках

Або, може Ви думаєте перефінансувати існуючу позичку.

Щоб довідатись більше про гіпотечні позички просимо Вас телефонувати на число:

**(201) 451-2200 або
1 (800) 253-9862 (поза Н. Дж.)**